

This object has been digitised and made available by The University of Manchester Library.

For further information and details about terms of use, see the Library's website -

www.manchester.ac.uk/library/copyright-and-licensing.

قابل توجه کاربران مجازی :

این سند توسط کتابخانه دانشگاه منچستر دیجیتال سازی و عرضه شده.

برای اطلاع بیشتر درباره شرایط استفاده از این منبع الکترونیک, لطفاً به لینک زیر مراجعه فرمایید:

<http://www.manchester.ac.uk/library/copyright-and-licensing>

بر اساس این مقررات, هر نو استفاده از این سند باید با ارجاع مناسبی به کتابخانه دانشگاه منچستر انجام بگیرد.

ملت استعمار زده ایران طاقت غارتگریهای دار و دسته قوام را ندارد

نامه آقای قوام السلطنه

بقیه از صفحه ۱
 قوام السلطنه در آن راه نداشته مخالف مصلحت بوده است تا در آن تجدید نظر شود نه اینکه بیبانه موهوم حق مسلم و معلوم ملت را طوری از پای و ریشه قطع کنند که از حکومت ملی و مشروعیت نام و نشانی نماند و در موارد معلوم که حاجت به توضیح نیست جز ندامت و افسوس آثری باقی نگذارد پر واضح است که با بودن همین قانون اساسی بر کسی پوشیده نیست که متصدیان امور از قدرت خود استفاده نکرده و مقامات نظامی و شهریاری در موارد مختلف مردم را در تنگنا و زحمت گذارده و بر بدبختی و بیچارگی مردم افزوده اند چه رسد بانکه دیگر در مملکت قانون عرض وجود ننماید بدستخوش هوی و هوس جمعی مفرض و متملق واقع شود بر این بنده فرض است به حکم تجربات گذشته و خدمتگزاری طولانی در این موع که چنین اراده ای فرموده اند فلنا و بالسر احوال برض برسانند که این تصمیم از هر جهت مضر و خطرناک و اشکالات بسیار و عواقب ناگواری را نه فقط برای شخص اول مملکت ایجاد خواهد کرد و از نظر سیاست بین المللی نیز برای کشوری ضعیف مانند ایران در حکم سمی مهلک است و به همین نظر بوده است که در قانون اساسی ایران طبق اصل ۴۴ ع شخص پادشاه را از مسئولیت مبری دانسته اند و در نتیجه همین عدم مسئولیت است که تمام هواردی که مربوط به فرماندهی کل قوا و عزل و نصب وزراء و سفراء و اعلان صلح و جنگ و وصعه و امضای فرامین و آنچه از این قبیل هست عموماً دارای جنبه تشریفاتی میگردد و این حقوق فقط و فقط ناشی از ملت ایران است که بودجه عمومی مملکت را از نظام و غیر نظام از دست رنج و محرومیت ها خود پر داده و تاهامی این حقوق را در حیظه اختیار و اقتدار نمایندگان خود گذارده است که اگر نمایندگان ملت یعنی شورای ملی و سنا بوسیله رای تمایل و اعتماد بوزراء توفیق می شود و بدیهی است در تغییر این صورت مشروعیت یعنی حکومت ملی و مسئولیت وزراء مفهوم خارجی نخواهد داشت چه اگر شخص پادشاه مداخله در امور ممالکت کند و حکومت فرماید طبعاً مورد مسئولیت واقع میشود و طرف بغض و عناد عامه واقع می گردد و چنین نتیجه ای نتض منظر

نامه وزارت دربار

بقیه از صفحه ۱
 بهر حال جناب آقای قوام باید بداند که اوضاع قبل از مجلس موسسان یعنی حکومت مطلقه طبقه محدود و محدودی بر مبنای اغراض و مطامع فردی و استفاده جوئی و مشقت طلبی بضررت روده ملت دیگر تکرار و این عده نخواهند توانست با نان قرض دادن و قرض گرفتن ها و منافع ملی را دستخوش هوی و هوس شخصی قرار داده و دوران حکومت خود سری و رسم خویشتن خواهی را تجدید و احیاء نمایند

شما نیز مطمئن باشید که بوجوب همان اصل آزادی مطلق ملی که اکنون سنک آن را بسینه میزنید ، دیگر تجربه تلخ گذشته تکرار نشود و عنوان دسیسه بازی و دسته بندی موجب نخواهد گردید که دو مرتبه سوءعجریانات و خیانت های گذشته بدست عده ای که مکرراً امتحان خود را در پیشگاه ملت داده اند تجدید و آن عده بحکومت نائل گردند

اما موضوعی که موجب تاسف گردید این است که با اوضاع کنونی جهان و وضعیتی که در کشور ما مقداری از آن همان طور که توضیح داده شد معلول سیاست های غلط گذشته و پاره ای ناشی از اضطراب اوضاع سیاسی دنیا و انکساکس آن در محیط کشور ماست چرا زمتی فکری پاره ای از افراد باین درجه محدود و غرض آلود است که در عرصه فداکاری و از خود گذشتگی و تشویق مردم با اتحاد و یگانگی با اغراض بلید و افکار مسموم در مقام القاء فتنه و فساد برآمده و بخواهند وحدت کلمه ملی را تبدیل به تشقت و تفرقه نموده و تیشه بر ریشه هستی کشور بزنند تا شاید از این اقتشاش اوضاع بیچارگان بتوانی رست و یقین است این نونه فکری حتی در دست ترین و عقب افتاده ترین ملل کیتی نظیر هند و ایران در قسمت اصلاح اصل ۴۴ قانون اساسی اگر با تمسقا نه قضاوت میشود قطعاً تشخیش میدادند که انجام وظیفه بنا بدستور مجلس موسسان معیوم از طرف ملت است بهیچدر مجلسین معیوم شده و تنها شاید از این جهت باشد که برای قوانین بودجه ای که منحصر در یک مجلس می گردد و در مجلس دیگر مورد غور و مذاقه قرار نمیگیرد راه مطالعه بیشتری باز گذارد زیرا ای بسا در اثر عوامل محیطی و احساسات آن قوانین در این رشته بدون مطالعه کافی بگذرد که اجرای آن بضرر کشور باشد و چنین قوانینی را ثانیاً بمجلس اعاده داده تا مجدداً مورد غور و بررسی و تمیق قرار گیرد و هر گاه با تأیید گردید بوقع اجرا گذارده شود

بهر حال اجرای این اصلاح بعهده نمایندگان مجلس که طبعاً علاقه مند به کشور و سعادت موکلین خود هستند محول گردیده و بر مجلسین است که تصمیم شایسته در اجرای دستور مجلس موسسان اتخاذ نمایند و هر گونه تصمیم که از مجلسین مقرر گردیده البته بغير صلاح کشور خواهد بود

اینکه اشاره نموده ایم که با وجود قانون اساسی قانون اساسی متصدیان امور از قدرت خود سوء استفاده نموده و مقامات نظامی و شهریاری را در موارد مختلف مردم را در تنگنا و زحمت گذارده اند این خود از جمله معایبی است که در دوران حکومت و زمانه ای شما بعد از اعلای ظهور و بروز رسیده بود آیا جناب عالی بفراتر تامل به حکومت نظامی و حبس و زجرهای عناصر

بسیار از صحنه ۱
 و ستیج اختیارات رئیس جمهور امریکایا سوئیس بسا پادشاه ایران غیر وارد است زیرا آنها اگر از حدود خود تجاوز کنند در آینده از انتخاب مجدد معلوم و مصاحبه میشود در صورتیکه طبق قانون اساسی سلطنت ایران مقامی ثابت و از تغییر و تبدیل مصون و محفوظ است چنانکه در کشور بزرگ انگلستان و سوئد بلوک که نمونه بارز این نوع سلطنت هستند هیچ گونه حقی از این قبیل برای شخص پادشاه منظور نشده است

بسیار از صحنه ۱
 با توضیحات مبروه استفاده دارم بگفته های مفرضین و متملقین توجه نشود و از چنین تصمیم خطرناک تا زود است انصراف فوری حاصل فرمایند زیرا قوانینی که از مجلس شورای ملی میگردد بمجلس سنا خواهد رفت در سنا هم که اعضای آن از طرف اعلیحضرت تعیین می شود مراقبت لازم را نسبت بعدد مسئولیت خود خواهند نمود فوری مکلف است برض برساند و خاطر مبارک را متوجه کند که تغییر اصل ۴۴ قانون اساسی که عملاً انشاء قانونگذاری را موقوف و بدست قوه مجریه میسازد کار ساده و آسانی نیست و یک چنین خطای ملی و گناه سیاسی را منتخبتین سنا و نمایندگان مجلس شورای ملی مرتکب نخواهند شد زیرا این فکر در حکم باز گشت حکومت مطلقه در ایران است که در زمان محمد علی میرزا نیز جرأت پیشنهاد و تصویب آن را نداشته اند و این تعطیل مشروعیت هنگام بسط توسعه آزادی دنیا نتایجی در بر نخواهد داشت که از مشاهده دور نمای و حشمتی آن لریزه بر اندام دوستداران مقام سلطنتی افتد در موقع تشکیل مجلس موسسان بنده در ایران نبودم والا در توضیح کامل و اقدام با انصراف اعلیحضرت همت می گشایم و در ایام اخیر هم بنیت این که توضیحات لازمی را برض برسانم باشد مرض بهتر آنم ولی مسافرت اعلیحضرت مانع انجام وظیفه شد از طرفی دیگر ناخوشی ببنده مجال نداد در تهران توقف نمایم ناچار اکنون وظیفه خود را نسبت بمصلحت ملک و ملت و شخص اعلیحضرت باین وسیله انجام میدهم

در صورتیکه بهر ارض صادقانه فدوی ترتیب اثر ندهند و باز مجد و مصر بر چنین اقدام باشند ذری نخواهد گذشت که ملاحظه خواهند فرمود این عمل موقتی و زود گذر و نتایج آن بسیار وخیم و بی شبهه بخشم و غضب ملی و مقاومت شدید عامه منتهی خواهد گردید و آن روز است که زور سر نیزه و حبس و زجر مدافعین حقوق ملت علاج پریشانیها و پشیمانیها را نخواهد نمود

معروضه ۲۶ اسفند ۱۳۲۸ احمد قوام

پلیس مشور ایشری های قوام را تکمیل میکنند پلیس مردم با بیعت را بزیر باتون می کشد و دیشب در خیابان های اسلامبول ولاله زار با سر نیزه مردم را مجروح میساختند در ظرف ۴۸ ساعت اخیر عده ای بالغ بر ۵۰ نفر از دوستان حزبی ما را نظیر هزاران نفر از افرادی که به پشتیبانی دکتر مصدق قیام کرده اند بزندان کشیده اند

باز دانشگاهها هم پسر شده است از دیروز صبح که حکومت نظامی و پلیس چون سربازان وحشی مفلو مردم با بیعت را دستگیر و بزندان میافکنند عده بازداشت شدگان بعدی زیاد است که دیگر محلی برای دستگیری میهن پرستان نمانده است ولی همچنان وطن پرستان که هر آن شدید تر میشود باعث رعب و هراس دستکهای جناب اشرف پروگر گردیده است از بازداشتگاهها فریاد زنده باد مصدق اندام عمال شرکت نفت و دستکاه های فاسد هیئت حاکمه را بلرزه درمی آورد

آگهی حزبی

هم پیمانان ارجمند چون جایگاه حزب در جنگال حکومت ننکین نظامی است برای آگاهی از محل و ساعت تشکیل جلسات نیرو و گرفتن دستورهای حزبی به نیرو دادر خود مراجعه کنید

«دفتر بخش تشکیلات»
 حزب ملت ایران بر بنیاد پان ایر ایسم

گلوله .. گلوله

حزب قهرمان ما اسلام میکند که مبارزه و جششناکی را برای ریشه کن کردن هیئت حاکمه آغاز کرده و با سیل خون این تک را از دامان تاریخ ایران میشود شاهمه زن و مردان ایران در هر کجا که هستید با همه نیرو و بضد حکومت ننکین قوام السلطنه بر خیزید از سر نیزه ها و تانکهای مست بنیاد هیئت حاکمه نهر اسید سینه های پهن خود را سپر گلوله سازید دستهای توانای خود را بر سر نیزه ها کوبید تا آتش انقلاب زبانه کشد و خرمن هستی دشمنان ایران را بسوزاند

پاینده ایران

داشت و چون از حقوق اشخاصی خارج میشود که اگر امر دادر شود که در کشور مبارزه با فساد و همانطور که سر لوحه برنامه دولت است بنحو موثر و قاطع آغاز گردد اولین هدف این مبارزه آنها خواهند بود بنابر این نزد خردمندان و آگاهان بزور امور جز برانگیختن حس از جبار و نفرت تأثیر دیگری نخواهد نمود و عنوان علاقمندی بقانون اساسی و نظاهرات مزورانه این اشخاص را از یاس و کینه قانون نجات نخواهد بخشید و بعلاوه مردم بخونی واقف هستند که چه کسانی در مدت حکومت خود میلیون ها اندوخته و ذخیره نموده و چه اشخاصی نیز میلیونها پول در راه رفاه عموم مصرف نموده اند شما بشما نصیحت میکنم که در عرض نسبت باین حیل و طرح فتنه در کشور بهتر نیست بگذاردید دست زمانه پرده فراموشی را بر روی اعمال شما بیافکنند و خود بدست خود خاطرات گذشته حکومت خود را با آن همه مناسد و معایب که مرور آن رسته بر اندام وطن پرستان ستمی میسازد تجدید نموده و باینکه اگر فاعلیتی میخواهید در مقام برات ذمه خود از اتهامات و اعلام جرمها بر آید

در خانه لزوما توجه میدهمید که در آتیه باید از عرض این قبیل عرایش که گاهی جنبه تملق و تضرع دارد و گاهی رنک و زبا و تزویر بکلی خودداری نمایید زیرا - هر مقدس دین نمیسزد در مورد کشوری که بان درجه بی علاقه می تمامیت و استلال آن نشان داده ندستوان نظری نماینده و سالکان طریق خدمتگذاری کشور را بخوایم با این عناوین از صراط مستقیم باز دار بدو چون خود موجب شده آید که پرده از روی اعمال و افعال مقدس امیر شما برداشته شود و با طبیعه صلاحیت داشتن خطاب جناب اشرف را فاقد میشود بدین جهت بر حسب فرمان مطاع مبارک از این تاریخ عنوان مذکور از شما سلب میشود وزیر دربار شاهنشاهی ابراهیم حکیمی

دارنده امتیاز: امیر سلیمان تقیما زیر نظر هیئت تحریریه چاپخانه اختر شمال

آزاد بخواه که عده ای از آنان در توقیفگاه در گذشته و باره دیگر نزدیک باین خطر گردیده بودند و تنها گناه آنها عنوان مخالفت با زمامداری شما بود بطریق دیگری در مقام ادامه زمامداری خود بر آمده ایم احتراماً از این معایب است که ملت را ناگزیر ساخت در مقام اصلاح قانون اساسی خود بر آمده و از تجدید چنین اوضاعی که بفتح عده محدود جوان فرورشان و ریشه خواریان بدو جلوگیری نماید

آیا توسل بتهدید و تطمیع را غیر از خود شما در زمامداری خود کسان دیگری بانی و مروج برده اند اما اینکه عنوان نموده اید که در کشورهای دیگر سلطنتی نظام بر چنین حقوقی تسلطین داده نشده این خود با منتهای غرض ورزی شما امیر سنا و یا حاکم از نهایت درجه بی اطلاعی است و توصیه می کنیم که راجع بانحلال مجلس یا مجلسین بقانون اساسی سوئد که نمونه بارز کشورهای مشروطه سلطنتی است مراجعه نماید و جواب خود را دریابید ، در این قانون برای تادشاه سوئد اختیاراتی پیش از آنچه برای شاهنشاه ایران قانون اساسی مقرر داشته قابل گردیده است و این نمونه خود میرساند که نصایح و اندرز های جناب عالی پیشگاه مقدس سلطنت تاجه حد مشفقانه و بیقرضانه است اینکه عنوان تاسف نمودید در طرف این مدت نتوانسته اید نظریات مصلحانه خود را چه با واسطه چه بی واسطه به عرض مبارک برسانید

مورد توجه قرار گیرید از این قسمت همان طور که عوددر معالی از عریضه خود اشاره کرده اید ایند حیرت بر سیرت ایشانست افزود

آیا نوجه ذات شاهانه غیر از بر گردین بنحست و ذری و اعطاء عنوان جناب اشرفی و دادن مجال برای خدمت گزاری بکشور نحو دیگری میتوانست مصداق پیدا نماید؟ در دوران زمامداری خود که مصادف بسا ایام فقرت مجلس بود آیا بمعالی برای عرض مشفقانه نداشته اید یا لعجب مجلس شرف بایب های متد شما در پیشگاه مبارک چگونه بر گزار میشد معیال و فرصت آیا چگونه ایجاد و تولید می شود که هم بتوانید عرایش غیر خواهانه برض برسانید و هم اینکه نظریات اصلاح طلبانه را در امور کشور بکار بندید آیا نمونه این عرایش و نصایح جز استعراار مظفر غیر و زها بر مستد معانوت بنحست و ذری و وزارت و وارد کردن و ذری اجنبی برست و مرتبط با بیکیانه در دولت و صدور جواز های رنگارنگ چیز دیگری بوده است پس چرا از عدم مجال و فرصت و فقدان توجه و عنایت شکایت دارید ؟

اما اینکه در عریضه خود اشاره ای هم بتملقین نموده اید باید گفته شود که این خصیصه نیز مانند سایر خصائل مذموم در در شخص شما و در دوران حکومت شما بیشتر از دیگر موانع تجلی داشته است این خود شما باید که باره ای از وزرای کابینه خود را بارتکاب کارهای موهوم و سایر تملقات بی رویه که منطبق با اخلاق زشت خود نیستند شما بود و میداشتید و خود بشخصه نیز همین که احساس ضعف و فطوری در کار مینمودید بتضرع و الحاح برداخته و بتملق گویی که خلاف رویه رادمردان است شاهنشاه را از کیفیت اخلاقی و روحی خود مشش کردید

بس کسی که خود آلوده بتملق و خوشنود از تملق گویان است چنین صفتی را در دیگران نباید مورد ذم و قدح قرار دهمد در صورتیکه همه میدانند که شاهنشاه دموکرات و آزاد منش مانه گوش تملق دارد و نه رویی با تملق گویان

خلاصه باید بدانید که این قبیل عناوین و اظهارات دیگر باندازه خردلی در پیشگاه افکار عده ای وقع و اهمیت نخواهد

ننگ بر قوام السلطنه مز دور نشاندار سفارت انگلیس